

## **Komentar: Srbija dobija novu sansu**

**Author:** [IWPR Balkans](#)

Novoizabrani reformski orijentisani predsednik zasluuje podrsku Evropljana i Amerikanaca.

Mada je Balkan nestao sa naslovnih strana americkih medija, inauguracija Borisa Tadica proslog vikenda kao predsednika Srbije zasluuje paznju. Tadic je energicni reformator odlucan u nameri da ubrza reforme i uvede Srbiju u Evropu.

Skoro tri godine nakon sto je Slobodan Milosevic izrucen Hagu kako bi mu se sudilo za ratne zlocine, njegova politicka ostavstina se na prethodnim predsednickim izborima pojavila u vidu Tomislava Nikolica, koji je odneo tesnu pobedu u prvom krugu predsednickih izbora proslog meseca. Nikolic je kandidat Srpske radikalne stranke, SRS, ciji je stranacki lider takodje u Hagu. Radikali i dalje zastupaju ideju o Velikoj Srbiji, i dalje opravdavaju zlocine protiv covecnosti kao nuzne da bi se zastitili Srbi i opiru se ulasku Srbije u NATO mada nominalno podrzavaju ideju o prijemu Evropsku uniju.

Predstavljajuci jednu drugaciju Srbiju, Tadic priznaje zlocine iz proslosti, postuje teritorijalni integritet svojih suseda i vidi buducnost svoje zemlje ne samo u Evropi, vec i u NATO-u. Tadic je obavljao poslove ministra odbrane godinu dana – sve do proslog proleca. Zapoceo je reforme u vojsci i pokusao je da nametne civilnu kontrolu nad vojskom. Mada su ovlasčenja srpskog predsednika ogranicena, Tadic ce insistirati na saradnji sa Haskim tribunalom i sto skorijem ulasku Srbije u predvorje NATO-a – program "Partnerstva za mir". Ovo je srpski predsednik koji zasluuje evropsku i americku podrsku.

Tadic se suocava sa razlicitim izazovima. U aktuelnoj srpskoj vladi ne nalazi se njegova Demokratska stranka, DS. Umesto nje, vladajuca koalicija dobija podrsku od Milosevicevih socijalista. Srpski predsednik vlade je Vojislav Kostunica, cija je izborna pobeda u oktobru 2000. godine dovela do pada Slobodana Milosevica, ali njegova politicka platforma podseca na Nikolicevu: zelja da se spreci da Srbima u susednim zemljama vladaju ne-Srbi, odbijanje da se u praksi saradjuje sa Tribunalom i pokusaj da se izazove razdor izmedju Evrope, koja mu se dopada, i Sjedinjenih Americkih Drzava prema kojima je sumnjicav.

Da bi vladao efikasno, Tadic ce morati da otkloni zavisnost vlade od podrške socijalista tako sto bi sopstvenu Demokratsku stranku, DS, uveo u vecinsku koaliciju. To bi mogao biti delikatan manevr jer bi se tome mogao opirati Kostunica. Novi parlamentarni izbori mogli bi biti neophodni, ali bi njihov ishod bio neizvestan.

Ako Tadic bude uspeo da preorijentise srpsku vladu i upravi je u sopstvenom, progresivnom smeru, onda ce morati da se pozabavi i kljucnim aspektom srpske politicke stvarnosti: ratnim zlocincima. Amerika je suspendovala bilateralnu pomoc Srbiji jer Beograd ne saradjuje sa Haskim tribunalom. Evropska unija blokira dalji napredak u postizanju ugovora o stabilizaciji i asocijaciji. Neki u Vasingtonu i Briselu ce reci da je greska slabiti Tadica preteranim insistiranjem da se ratni zlocinci izruce Hagu. Zasto bi celokupni odnosi sa Srbijom bili uslovljeni izrucenjem nekoliko pojedinaca?

Odgovor je da ovi pojedinci nisu samo optuzeni za vršenje zlocina protiv covecnosti i genocid vec svojim prisustvom i uticajem u vojsci, policiji i tajnim sluzbama Srbiju cine svojim taocem. Nikolic je izgubio izbore ovoga puta, ali on i ljudi slicne sorte bi lako mogli pobediti na sledecim izborima. Ranija izrucenja Hagu uklonila su prepreke za reforme i poboljsale su izgleda Srbije za integraciju u Evropu. Srbija ce otici dalje i brze ukoliko ratni zlocinci budu izvedeni pred medjunarodni sud.

Ako Tadic bude uspeo da ih posalje u Hag, jos veci izazov ce predstavljati pitanje Kosova. Pre 2000. godine je Kosovo bilo srpska pokrajina sa posebnim istorijskim i verskim znacaj za Srbe, ali je sada protektorat Ujedinjenih nacija sa albanskom vecinom koja zudi za nezavisnoscu. Nijedan srpski politicar ne moze dopustiti sebi "mekan" pristup ovom pitanju, a kamoli da pomene prepustanje suvereniteta nad Kosovom

nekom drugom. Tadic otvoreno optuzuje kosovske Albance za sikaniranje Srba, kao i za krijumcarenje narkotika i organizovani kriminal.

Kostunicina vlada je pokusala da fiksira srpski pristup kosovskom problemu usvojivsi rezoluciju u Skupstini Srbije u kojoj se potvrđuje suverenitet nad citavom teritorijom kao namera Beograda da upravlja kosovskim Srbima (ali ne i kosovskim Albancima). Cilj koji se krije iza ovakvih formulacija je podela po etnickim linijama razgranicenja. Albanski ekstremisti imaju isti cilj. S obzirom na to da vise od polovine kosovskih Srba zivi sirom pokrajine u oblastima sa albanskom vecinom, albanski ekstremisti su u iskusenju da prigrabe sto je moguće vise teritorije prisilnim raseljavanjem preostalih Srba. Ova ideja je u osnovi martovskih etnickih nemira na Kosovu u kojima su mete bili Srbi i snage Ujedinjenih nacija.

Ako bude zeleo da izbegne dalje raseljavanje Srba, kao i da stekne podrsku medjunarodne zajednice, Tadic bi trebalo da zauzme pragmaticniji i umereniji stav. On bi trebalo da tezi dogovornom politickom resenju koje bi se zastitili Srbi sirom Kosova, odbacila mogucnost razgranicenja duz etnickih linija podele i priznala albanska prava i aspiracije.

Mada su usredsredjene na iracku krizu, Sjedinjene Americke Drzave ce morati da odigraju kljucnu ulogu na Kosovu i u Srbiji. Beograd i Pristina ce uspeti da postignu obostrano prihvatljivo resenje, kakvo god ono bilo, samo uz pomoc americkog politickog vodjstva u partnerstvu sa Evropskom unijom. Time ce se ukloniti, nakon vise od decenije rata i stradanja, bilo kakva ozbiljna pretnja nestabilnoscu na Balkanu.

Danijel Server je direktor operacija za mir i stabilnost pri Institutu za mir Sjedinjenih Americkih Drzava.

**Location:** Kosovo

**Focus:** Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

---

**Source URL:** <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-srbija-dobija-novu-sansu>